

ID: 120284

# Vazba

Z absence písemné formy nájemní smlouvy obviněného k bytu neplyne bez dalšího důvodná obava, že se bude skrývat nebo uprchnout. Útěkovou vazbu [§ 67 písm. a) trestního řádu] nelze odůvodnit ani výhradně hrozbou vysokého trestu, tím spíše, pokud obviněný namítá skutečnosti, kterými obavu z útěku zeslabuje.

Předstižnou vazbu, tedy především riziko opakování trestné činnosti [§ 67 písm. c) trestního řádu] nelze odůvodnit pouze tím, že obviněný měl údajně spáchat tu trestnou činnost, pro kterou je v projednávané věci navrženo jeho vzetí do vazby. Je třeba rovněž vyhodnotit aktuální situaci obviněného, zejména jeho postoj, rodinné zázemí či reálnou možnost opakování trestné činnosti.

V odůvodnění rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby musí být v souladu s § 73c písm. c) trestního řádu uvedeny důvody, pro které nebylo možné dosáhnout účelu vazby jiným opatřením. Nepostačuje přitom citace či parafrázování zákona, ale je třeba se alespoň stručně vypořádat s tím, z jakých konkrétních důvodů nelze nahrazení vazby v posuzované věci považovat za dostatečné.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 2438/25 ze dne 15.9.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti M. V., zastoupeného Mgr. D.H., advokátem se sídlem B., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. července 2025 č. j. 9 To 178/2025-170 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 6. června 2025 sp. zn. 70 Nt 3580/2025, za účasti Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně jako účastníků řízení a Krajského státního zastupitelství v Brně jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 3. července 2025 č. j. 9 To 178/2025-170 bylo porušeno stěžovatelovo právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto usnesení se proto ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

## I. Stručné shrnutí podstaty nálezu

1. Ústavní soud se v tomto nálezu zabývá důvody vazby útěkové a předstižné. Co se týče vazby útěkové, shledal, že její důvody v posuzované věci nebyly naplněny. Důvodnou obavu z toho, že se obviněný bude skrývat či že uprchnout, nevyvolává pouhá absence písemné nájemní smlouvy k bytu, ani (sama o sobě) hrozba vysokým trestem.
2. Co se týče vazby předstižné, Ústavní soud dospěl k závěru, že se trestní soudy nedostatečně vypořádaly se všemi relevantními okolnostmi věci, a především námitkami stěžovatele, kterými se snažil vyvrátit obavu z opakování trestné činnosti, pro niž je stíhán.
3. Trestní soudy rovněž nevedly žádné konkrétní důvody, pro které nebylo možné dosáhnout účelu vazby jiným opatřením. Nenahrazení vazby naopak opřely o existenci vazby koluzní, která však v posuzované věci vůbec nebyla shledána. Jde o zjevnou a závažnou chybu v právním posouzení, kterou, ačkoli stěžovatel namítl, stížnostní soud ignoroval.

## II. Průběh trestního řízení a obsah napadených rozhodnutí

## II.1 Řízení před vzetím do vazby

4. Proti stěžovateli a dalším čtrnácti obviněným bylo dne 4. 6. 2025 zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, spáchaného ve formě spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku, ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku, a zvláště závažného zločinu účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 trestního zákoníku. Těchto trestných činů se měl stěžovatel dopouštět nejméně v období od července 2019 do dubna 2020, a to tím, že vystupoval jako jednatel obchodních společností, zahrnutých (spolu s dalšími obchodními společnostmi) s jeho vědomím do fiktivních fakturačních řetězců. Celkově tato skupina měla zkrátit daň ve výši 29 573 311,77 Kč. Sám stěžovatel měl podle usnesení o zahájení trestního stíhání inkasovat odměnu ve výši řádově jednotek procent z objemu fiktivní fakturace (č. l. 69 spisu).

5. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Brně podala den po zahájení trestního stíhání, tedy 5. 6. 2025, návrh na vzetí stěžovatele do vazby. Vazební důvod podle § 67 písm. a) trestního řádu spatřovala zejména v konkrétní hrozící trestní sazbě. V průběhu finančního šetření nebyl u stěžovatele zjištěn žádný legální majetek. Stěžovatel žije v pronajatém bytě bez bližšího rodinného zázemí, a proto nemá žádné pevné vazby na místo svého trvalého pobytu. Zato vazební důvod podle § 67 písm. b) trestního řádu dle státní zástupkyně odpadl, jelikož stěžovatel se rozhodl vypovídat. Státní zástupkyně dále shledala vazební důvod i dle § 67 písm. c) trestního řádu. Stěžovatel je souběžně stíhán za obdobnou trestnou činnost, a to na základě usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 5. 6. 2025. Vazební důvod dle § 67 písm. c) trestního řádu je dán v obou trestních řízeních; po dohodě státních zástupců byl však vazební návrh podán pouze v této věci, a to z důvodu přísnější právní kvalifikace a s ohledem na stav dokazování (č. l. 8 spisu).

6. Dne 6. 6. 2025 se konalo vazební zasedání. V rámci něj stěžovatel doložil své pravidelné legální příjmy od bruslařského klubu, které v posledních měsících činily částku ve výši 45 000 Kč měsíčně. Uvedl, že by byl vděčný, kdyby mu bylo umožněno stíhání na svobodě, aby mohl chodit do práce a pomoci přítelkyni - nemá určitě v úmyslu v něčem pokračovat dál, klidně se někde bude chodit hlásit, nebude z B. utíkat, je tu již 14 let. Dále zdůraznil, že je ochoten spolupracovat s policií, den před vazebním zasedáním již vypovídal a je připraven označit další svědky. Souhlasí s tím, co je mu kladeno za vinu, přičemž trestnou činností si vydělal asi jeden milion korun. I v druhé stíhané věci bude vypovídat; v tomto případě vzešel impulz k páchaní trestné činnosti od něj. Stěžovatel bydlí s přítelkyní na stejné adrese v B. asi 7 let, je v nájmu od kamaráda, k čemuž má pouze ústní dohodu a žádnou písemnou smlouvu.

## II.2 Řízení po vzetí do vazby

7. Nato Městský soud v Brně vzal stěžovatele usnesením ze dne 6. 6. 2025 do vazby, a to z důvodů podle § 67 písm. a), c) trestního řádu. Městský soud dospěl k závěru, že dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání obviněného, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a současně jsou zřejmé důvody k podezření, že se na trestné činnosti podílel obviněný (bod 5 usnesení městského soudu).

8. Důvod vazby útěkové podle § 67 písm. a) trestního řádu shledal městský soud v tom, že je obviněný ohrožen vysokým trestem odnětí svobody pro páchaní rozsáhlé zvláště závažné trestné činnosti, navíc v rámci organizované zločinecké skupiny. V rámci vazebního zasedání bylo navíc zjištěno, že obviněný sice bydlí s přítelkyní v nájemním bytě, avšak k užívání tohoto bytu nemá žádnou písemnou smlouvu. K bytu ho tedy neváže žádný právní titul a má tak možnost kdykoliv jej opustit, či naopak, majitel bytu jej může kdykoliv požádat o vystěhování z bytu. Vzhledem k tomu je dána důvodná obava, že by obviněný po jeho propuštění na svobodu utekl nebo by se skrýval na

neznámém místě (bod 7 usnesení městského soudu).

9. Důvod vazby předstižné podle § 67 písm. c) trestního řádu shledal městský soud zejména v rozsahu a závažnosti trestné činnosti, pro kterou je obviněný stíhán. Současně lze předpokládat, že v páchání obdobné trestné činnosti obviněný pokračoval i po spáchání trestné činnosti prověřované v nyní projednávané věci, když je proti němu souběžně vedeno další trestní řízení. K této trestné činnosti mělo navíc dojít z popudu samotného obviněného, jak přiznal v rámci vazebního zasedání. Je proto dána velmi důvodná obava, že by se obviněný na svobodě uchýlil k páchání obdobné trestné činnosti, a to za účelem získání majetkového prospěchu (bod 8 usnesení městského soudu).

10. Intenzita vazebních důvodů podle městského soudu vylučuje použití jiného alternativního prostředku. Nahrazení vazby jinými opatřeními je v případě obviněného navíc vyloučeno zákonem, a to z důvodu, že u obviněného byly shledány důvody vazby koluzní podle § 67 písm. b) trestního řádu (bod 9 usnesení městského soudu).

11. Stěžovatel podal proti usnesení městského soudu stížnost. Nedodržení písemné formy nájemní smlouvy nelze klást k tíži stěžovateli - i podle občanského zákoníku v takovém případě nájem bytu řádně vznikl a stěžovatel v něm žije již asi 7 let se svou přítelkyní, k čemuž doložil její čestné prohlášení. Dále stěžovatel poukázal na to, že se vždy dostavil na předvolání policie nebo jiného orgánu veřejné moci, že nikdy nebyl k žádnému procesnímu úkonu předveden, zatčen, nebo nebyl nijak pokutován pořádkovou pokutou pro nedostavení se k procesnímu úkonu orgánu veřejné moci. Podle názoru stěžovatele se jedná o stěžejní okolnost pro posouzení toho, zda by se mohl vyhýbat trestnímu stíhání.

12. Stěžovatel nesouhlasí ani s tím, že by u něj byl dán důvod vazby předstižné. Nikdy nebyl soudně trestán, a proto není zřejmé, z čeho soud dospěl k závěru, že stěžovatel je "delikventní osobou." Stěžovatel naopak jinak žije řádným životem, má i legální práci, tudíž u něj není riziko, že by se živil trestnou činností. Výraznou skutečností svědčící ve prospěch obviněného je i dosavadní spolupráce s policejním orgánem, když během svého výslechu vypovídal a snažil se vše pravdivě vylíčit. Soud se nedostatečně vypořádal s tím, proč v této věci jsou vazební důvody natolik silné, že nelze dosáhnout účelu vazby jinak. Stěžovatel rovněž doložil čestná prohlášení své partnerky a vlastníka bytové jednotky o tom, že stěžovatel se dlouhodobě zdržuje na uvedené adrese, přestože k ní nemá písemnou nájemní smlouvu.

13. Stěžovatel rovněž uvedl, že možnost nahrazení vazby podle § 73 trestního řádu byla nesprávně právně posouzena. Nepřijetí slibu je odůvodněno vazebním důvodem podle § 67 písm. b) trestního řádu, přestože z tohoto důvodu stěžovatel nebyl vzat do vazby. Napadené rozhodnutí je vnitřně rozporné.

14. Krajský soud stížnost stěžovatele zamítl; nejprve citoval či parafrázoval závěry, ke kterým dospěl městský soud a následně uzavřel: "Pokud za této situace soudce Městského soudu v Brně dospěl k závěru, že v případě obviněného je dána zcela konkrétní obava z toho, že při ponechání obviněného na svobodě by obviněný mohl se vyhýbat trestnímu stíhání či trestu, který mu hrozí, popřípadě, že by mohl opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, pak takovémuto závěru soudce nelze nic vytknout, neboť se jedná o závěr logický správný. (...) Vazební důvody dle ustanovení § 67 písm. a), c) trestního řádu jsou u obviněného dány v takové intenzitě, že je nelze nahradit jiným institutem dle trestního řádu."

### III. Argumentace stěžovatele

15. Stěžovatel proti oběma usnesením trestních soudů brojí ústavní stížností, v níž namítá porušení svých základních práv podle čl. 8 odst. 1 a 5 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod. V otázce

útěkové vazby napadená usnesení argumentují hrozbou vysokého trestu odnětí svobody a skutečností, že stěžovatel nemá uzavřenou písemnou nájemní smlouvu k bytu, ve kterém s přítelkyní bydlí. Podle judikatury Ústavního soudu však není hrozba vysokého trestu onou konkrétní skutečností, ze které by bylo možné dovozovat riziko útěku a skrývání se před trestním stíháním. V rozporu s judikaturou Ústavního soudu je též závěr usnesení krajského soudu, podle kterého "obviněný je ohrožen uložením citelného nepodmíněného trestu odnětí svobody, což i dle současné platné judikatury zakládá vazební důvod tzv. útěkové vazby". V zásadě stejné jsou i závěry Evropského soudu pro lidská práva. Důvodnou obavu z útěku či skrývání se rovněž nezakládá skutečnost, že stěžovatel k užívání svého bytu nemá nájemní smlouvu. I kdyby stěžovatel mohl kdykoli opustit ČR, tato skutečnost podle judikatury Ústavního soudu nezakládá vazební důvod.

16. Stěžovatel rovněž považuje za absurdní závěr trestních soudů, že jsou dány důvody předstižné vazby proto, že stěžovatel je osobou projevující výrazné sklony k páčání trestné činnosti, a že by v této činnosti mohl pokračovat. Je krajně nepravděpodobné, že by stěžovatel po svém propuštění mohl v obdobné činnosti samostatně pokračovat, zejména v situaci, kdy byl po odhalení izolován od svého profesního i podnikatelského prostředí, a kdy je pod zvýšeným dohledem orgánů činných v trestním řízení a finančního úřadu. Údajné příjmy z trestné činnosti navíc netvoří živobytí stěžovatele, ten dokládá své legální příjmy z podnikání jako trenér a je zřejmé, že pro něj nejsou existenční otázkou. Napadená usnesení navíc nedostatečně hodnotí možnost využití alternativních prostředků. Usnesení městského soudu obsahuje následující závěr: "Nahrazení vazby jinými opatřeními je v případě obviněného navíc vyloučeno zákonem, a to z důvodu, že u obviněného byly shledány důvody vazby koluzní podle § 67 písm. b) trestního řádu (viz § 73 odst. 1 trestního řádu)." Stěžovateli je tak kladeno k tíži, že naplňuje zákonné důvody pro uvalení koluzní vazby dle § 67 písm. b) trestního řádu, ačkoli taková vazba na něj ve skutečnosti vůbec uvalena nebyla.

#### IV. Vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení

17. Ústavní soud vyzval trestní soudy a krajské státní zastupitelství k vyjádření.

18. Krajský soud zaslal následující vyjádření: "K ústavní stížnosti obviněného M. V. Krajský soud v Brně uvádí, že zcela odkazuje na své rozhodnutí vydané pod sp. zn. 9 To 178/2025."

19. Městský soud ve vyjádření uvedl, že pokud jde o důvody vazby útěkové, zcela odkazuje na příslušnou část odůvodnění. Pokud jde o důvody vazby předstižné, tyto byly shledány s ohledem na obsah celého spisového materiálu, který byl soudu před rozhodováním o vazbě předložen, a to i s přihlédnutím k souběžně vedenému trestnímu řízení proti obviněnému pro obdobnou trestnou činnost. Soudu není aktuálně známo, zda stěžovatel dále spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení, avšak tyto skutečnosti nepochybně mohou mít vliv na intenzitu vazebních důvodů, tedy obavu z pokračování trestné činnosti.

20. Krajské státní zastupitelství ve vyjádření uvedlo, že má rovněž za to, že vazební důvody byly splněny. Pokud soudy obou stupňů poukazovaly u vazebního důvodu podle § 67 písm. a) trestního řádu na reálně hrozící vysokou trestní sazbu, tak v tom smyslu, že tato zvyšuje riziko, resp. intenzitu, tohoto vazebního důvodu. Není však pravdou, že by vycházely pouze z trestní sazby. Přihlédly správně též k absenci zázemí stěžovatele, např. bydlení bez právního titulu, absence rodinného zázemí, zaměstnání apod. Co se týká vazebního důvodu podle § 67 písm. c) trestního řádu, ten státní zástupce považuje za ještě intenzivnější. Stěžovatel je souběžně stíhán pro další daňovou trestnou činnost. Specifikem u daňové trestné činnosti je, že u řetězení společností (na němž se stěžovatel podílel) není tak snadné přerušit páčání trestné činnosti, neboť díky kontrolním mechanismům správce daně při jakémkoliv nestandardním výkyvu dojde k detekování možného podvodného řetězce.

21. Stěžovatel zareagoval replikou, v níž polemizuje zejména s vyjádřením krajského státního zastupitelství. Je z něj zřejmé, že v kontextu značného počtu obviněných osob v této trestní věci došlo k oslabení přesnosti a aktuálnosti některých skutečností, o které orgány činné v trestním řízení opírají svá rozhodnutí. Pobyt stěžovatele je stabilní, předvídatelný a nevzbuzuje žádné pochybnosti; při samotném vazebním zasedání stěžovatel předložil smlouvu o dlouhodobé spolupráci s hokejovým klubem a tím doložil své trvalé pracovní a společenské vazby k místu bydliště. Stěžovatel před krajským soudem doložil další důkazní prostředky, které měly prokazovat jeho vazby na b. region. Navzdory tomu soud na tyto skutečnosti nikterak nereagoval a ignoroval skutečnosti svědčící ve prospěch stěžovatele.

## V. Posouzení ústavní stížnosti

### V.1 Obecná východiska ústavního přezkumu vazebních rozhodnutí

22. Je především věcí trestních soudů, aby při znalosti skutkových okolností v dané fázi trestního řízení posoudily, zda další trvání vazby je opatřením nezbytným pro dosažení účelu trestního řízení a zda tohoto účelu nelze dosáhnout jinak (srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 897/08; I. ÚS 1694/14, bod 18).

23. Zdrženlivost Ústavního soudu je však v případě vazebních rozhodnutí limitována tím, že podstatou vazby je omezení osobní svobody obviněného ve chvíli, kdy je ještě v souladu s čl. 40 odst. 2 Listiny považován za nevinného (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 404/25, bod 25). Při hodnocení ústavnosti odůvodnění vazebních rozhodnutí nelze odhlédnout od toho, že jsou vyhotovovány pod časovým tlakem. Přesto však na elementární nároky kladené na odůvodnění nelze rezignovat. Jelikož vazba výrazně zasahuje do osobní svobody jednotlivce, musí trestní soudy svá rozhodnutí odůvodnit tak, aby z nich bylo zřejmé, že se zabývaly konkrétními okolnostmi věci. Musí z nich zejména vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé (nálezy sp. zn. III. ÚS 2461/22, bod 20). Nestačí odůvodnění povšechné, nicneříkající a pouze parafrázující text zákona (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 170/25, bod 20).

24. Soudy zejména musí zvážit všechny argumenty, které mluví ve prospěch i neprospěch obviněného a mezi nimi především ty, které obviněný výslovně vznesl. Z vazebního rozhodnutí musí být zřejmé, že se trestní soudy náležitě zabývaly všemi relevantními okolnostmi a námitkami obviněného, kterými zpochybňuje důvody vazby (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 2987/22, body 19 a 27). Soudy nejsou povinny se podrobně vypořádat s každým uplatněným argumentem, musí však adekvátním způsobem reagovat na ta tvrzení, která jsou způsobilá zpochybnit uvalení vazby či její další trvání (nálezy sp. zn. I. ÚS 1887/25, bod 11).

### V.2 K důvodům útěkové vazby

#### V.2.a Obecná východiska

25. Podle § 67 písm. a) trestního řádu smí být obviněný vzat do vazby tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest.

26. Ústavní soud se k tzv. útěkové vazbě podle § 67 písm. a) trestního řádu vyjádřil již mnohokrát, a to zejména v souvislosti s kritériem hrozby vysokého trestu. V nálezu sp. zn. III. ÚS 566/03 Ústavní soud konstatoval, že hrozba vysokým trestem sama o sobě zakládá důvodnost obavy z vyhýbání se trestnímu stíhání, a tím i naplnění důvodnosti vazby podle § 67 písm. a) trestního řádu, avšak musí se jednat o konkrétní hrozbu vysokého trestu, tedy hrozbu podloženou jedinečnými specifickými okolnostmi spáchaného skutku.

27. V navazující judikatuře však Ústavní soud tyto závěry rozvedl a odmítl jejich mechanickou aplikaci (poprvé v nálezu sp. zn. I. ÚS 603/07, bod 20). V nálezu sp. zn. I. ÚS 2208/13 uvedl Ústavní soud, že závěry nálezu sp. zn. III. ÚS 566/03 nemohou být vazebními soudy vnímány jako bianko šek, do kterého stačí vepsat odhad možného budoucího trestu za konkrétní stíhanou věc ve výši nejméně osm let odnětí svobody, a na jeho základě pak odůvodnit vzetí do vazby nebo následné ponechání ve vazbě. Jinak řečeno, má-li být útěková vazba odůvodněna hrozbou vysokého trestu, soudy musí především zvážit a výslovně vypořádat tvrzení obviněného, kterými je snižována obava z útěku (uprchnutí) nebo skrývání se. Pro posouzení rizika útěku musí být hrozba vysokého trestu hodnocena spolu s dalšími relevantními faktory, jako jsou charakter obviněného, jeho majetek, kontakty v zahraničí, rozsah jeho místně založených citových a zaopatřovacích vazeb atd. (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 2208/13, bod 34; I. ÚS 2652/16, bod 20).

28. Útěkovou vazbu lze uložit pouze za účelem zamezení reálného rizika (důvodné obavy), že obviněný uprchne, nebo se bude skrývat. Argumenty použité na podporu této důvodné obavy k ní musí mít jasnou vazbu, a tedy nemůže jít o riziko obecné - právě proto judikatura Ústavního soudu již neakceptuje hrozbu vysokého trestu jako vazební důvod stojící sám o sobě, ale musí se k němu přidat alespoň nějaké další skutečnosti zakládající onu důvodnou obavu (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 603/07; I. ÚS 1694/14; II. ÚS 2575/24, bod 21).

29. Z nedávné judikatury potvrzuje uvedená východiska např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 170/25, ve kterém Ústavní soud mj. shrnul, že čím déle vazba trvá, tím méně je hrozba vysokého trestu akceptovatelným důvodem vazby (srov. bod 26 a 30 nálezu). Avšak již při samotném vzetí obviněného do vazby jsou trestní soudy povinny neopírat svá rozhodnutí výlučně o hrozbu vysokým trestem, ale vzít v potaz i protiargumenty obviněného, kterými zeslabuje či odstraňuje důvodnou obavu z útěku nebo skrývání se (bod 29 nálezu).

#### V.2.b Posouzení věci - útěková vazba

30. Městský soud shledal důvody útěkové vazby v tom, že je stěžovatel ohrožen vysokým trestem odnětí svobody, a současně nemá žádnou písemnou smlouvu k užívání bytu. Podle městského soudu to znamená, že stěžovatele neváže k bytu žádný právní titul, může jej kdykoli opustit, nemá vybudováno stabilní zázemí, a proto je dána důvodná obava, že by se skrýval nebo utekl.

31. Takové odůvodnění útěkové vazby je ve světle výše uvedených ústavněprávních východisek nedostatečné a ústavně nekonformní. Skutečnost, že stěžovatel bydlí v nájmu bez písemné smlouvy, v žádném případě sama o sobě nezakládá důvodnou obavu, že se bude skrývat či že uprchne, aby se vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu. Mýlná je ostatně i úvaha trestních soudů o tom, že absence písemné nájemní smlouvy automaticky znamená rovněž absenci jakéhokoli právního důvodu nájmu (srov. § 2237 a § 2238 občanského zákoníku).

32. Trestní soudy neuvedly kromě absence písemné nájemní smlouvy žádný jiný důkaz či alespoň tvrzení na podporu toho, že stěžovatel nemá stabilní zázemí, čímž by mohla být podpořena důvodná obava z útěku nebo skrývání se. Stěžovatel naopak již v rámci vazebního zasedání tvrdil, že na jím uvedené adrese žije několik let, a že důvodem absence písemné nájemní smlouvy je skutečnost, že vlastník bytu je jeho kamarádem. Stěžovatel rovněž soudu předložil slib, že se na uvedené adrese bude zdržovat, projevil vůli spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, ochotu pravidelně se "klidně někam chodit hlásit" za účelem předejití obav z útěku atd. Stěžovatel rovněž doložil trenérskou smlouvu, která ho pojí s místem bydliště, prokázal své pravidelné legální příjmy z této činnosti a tvrdil i další skutečnosti, kterými se snažil zeslabit obavu z útěku nebo skrývání se, respektive prokázat, že má v místě bydliště vybudováno stabilní zázemí. Městský soud však tato tvrzení i konkrétní důkazy zcela pominul, resp. se s nimi vůbec nevypořádal a na základě pouhé absence písemné nájemní smlouvy k bytu konstatoval, že stěžovatel nemá vybudováno stabilní

zázemí, když přitom ze stěžovatelem předložených důkazů a tvrzení vyplývá pravý opak.

33. Za takových okolností tedy trestní soudy fakticky odůvodnily vazbu útěkovou výhradně hrozbou vysokého trestu. To je však, jak bylo výše uvedeno, ústavně nepřipustné, a to zejména v situacích, jakou je i tato, kdy obviněný tvrdí a prokazuje řadu skutečností, kterými důvodnou obavu z útěku či skrývání se zeslabuje.

34. Krajský soud jako soud stížnostní pak nejenže uvedené vady nenapravit, ale svým formalistickým přístupem ještě prohloubil. Jeho rozhodnutí se sestává z pouhého překopírování závěrů městského soudu, následné citace stížnostních námitek stěžovatele a nakonec konstatování, že závěrům městského soudu není co vytknout. Stěžovatel přitom ke stížnosti proti usnesení městského soudu doložil nad rámec již dříve uplatněných námitek a důkazů také čestná prohlášení své dlouhodobé partnerky a vlastníka bytové jednotky, kterými chtěl prokazovat, že se dlouhodobě se svou partnerkou zdržuje na jím uvedené adrese bydliště či že téměř necestují - za 7 let byli dle jejich tvrzení kromě návštěv rodičů jen jednou na zahraniční dovolené v Turecku.

35. Aniž by Ústavní soud musel pravdivost všech těchto tvrzení hodnotit, lze uzavřít, že stěžovatel namítal a různými způsoby dokládal relevantní skutečnosti, které svědčily v neprospěch uvalení útěkové vazby. Těmto tvrzením však trestní soudy nevěnovaly žádnou pozornost. Vazba útěková byla tedy v případě stěžovatele odůvodněna skutečnostmi, které ve své kombinaci, ani jednotlivě neobstojí. Z pouhé absence písemné nájemní smlouvy v žádném případě neplyne důvodná obava, že se obviněný bude skrývat či že uprchne. Útěkovou vazbu pak nelze odůvodnit výhradně hrozbou vysokého trestu, tím spíše, pokud stěžovatel namítal vícero skutečností, kterými obavu z útěku či skrývání se vyvracel. Důvody vazby útěkové tedy v případě stěžovatele nebyly naplněny.

### V.3 K důvodům předstižné vazby

#### V.3.a Obecná východiska

36. Podle § 67 písm. c) trestního řádu smí být obviněný vzat do vazby tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

37. Tento vazební důvod je založen na předpokladu, že účelem trestního řízení je i předcházení trestné činnosti. Mezi konkrétní skutečnosti, o něž se může opírat důvodná obava z opakování trestné činnosti, patří např. určitá dlouhodobá tendence obviněného k páčání trestné činnosti toho druhu, pro kterou je v projednávaném případě stíhán. Tato dlouhodobá tendence může plynout z toho, že obviněný byl již opakovaně během delšího časového úseku za danou trestnou činnost postihován, v době, kdy měl trestnou činnost páchat, se nacházel ve zkušební době podmíněného propuštění, atp. Kromě minulosti obviněného však soudy musí vyhodnotit též jeho aktuální situaci. Existence uvedeného vazebního důvodu je závislá na aktuálním postoji obviněného, jeho sklonech, návycích, zdravotním stavu, rodinném zázemí a na prostředí, v němž se pohybuje. Roli rovněž může hrát, o jaký druh trestné činnosti se jedná. Přiměřené zhodnocení těchto aspektů musí být z odůvodnění vazebního rozhodnutí patrné (nálezy sp. zn. III. ÚS 612/06; III. ÚS 2698/22, bod 22; I. ÚS 441/25, bod 21; I. ÚS 1887/25, bod 10).

38. Smyslem a účelem vazby předstižné není trestat obviněného za údajnou recidivu, ale předcházet reálnému riziku opakování trestné činnosti. Při rozhodování o předstižné vazbě proto nelze vycházet jen ze samotné skutečnosti, že obviněný byl v minulosti za určité, byť podobné jednání odsouzen. Argument předcházející trestní minulostí je třeba doplnit alespoň základním vysvětlením konkrétnější a aktuální obavy z opakování trestné činnosti (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 3533/16, bod

16; III. ÚS 2698/22, bod 28; Vyhnanek, L. In: Kühn, Z., Kratochvíl, J., Kmec, J. Kosař, D. a kolektiv: Listina základních práv a svobod. Velký komentář. Praha: Leges, 2022, str. 504 a 505).

39. Tím spíše nelze riziko opakování trestné činnosti odůvodnit pouze tím, že obviněný měl údajně spáchat tu trestnou činnost, pro kterou je v projednávané věci navrženo jeho vzetí do vazby. V takovém případě by se vazba předstižná stala jakýmsi automatickým důsledkem údajného spáchání trestné činnosti, a to navíc v okamžiku, kdy je obviněného třeba považovat za nevinného (čl. 40 odst. 2 Listiny). Jinak řečeno, z toho, že je obviněný stíhán pro určitou trestnou činnost, nelze automaticky dovozovat důvodnou obavu, že bude tuto trestnou činnost na svobodě opakovat i po zahájení trestního stíhání.

### V.3.b Posouzení věci - předstižná vazba

40. Jak bylo podrobně uvedeno výše, městský soud shledal důvody vazby předstižné zejména v rozsahu a závažnosti trestné činnosti, pro kterou je stěžovatel stíhán, přičemž mělo jít o daňovou trestnou činnost s celkovou škodou kolem 30 milionů Kč, týkající se období mezi lety 2019 a 2020, z níž stěžovatel údajně (i dle jeho tvrzení) inkasoval kolem 1 milionu Kč. Současně lze podle městského soudu předpokládat, že v páchaní obdobné trestné činnosti stěžovatel pokračoval i poté, zejména v druhé polovině roku 2024, za což je stíhán v souběžně vedeném trestním řízení. K této trestné činnosti mělo navíc dojít z popudu samotného stěžovatele, jak přiznal v rámci vazebního zasedání. Trestní soudy tedy ve vztahu k vazbě předstižné argumentovaly právě tím, že stěžovatel je trestně stíhán v této a také souběžně vedené trestní věci, ve kterých jde o v zásadě totožnou údajnou trestnou činnost, byť páchanou v rámci různých podvodných řetězců.

41. Ústavní soud na straně jedné nezpochybňuje, že v některých případech skutečně lze ze samotného druhu, rozsahu či závažnosti stíhané trestné činnosti usuzovat na sklony pachatele k opakování trestné činnosti, čímž může být naplněn vazební důvod podle § 67 písm. c) trestního řádu. Vazební rozhodování je vždy vedeno v rovině určité pravděpodobnosti. Trestní soudy se však musí zabývat také aktuálním postojem obviněného a dalšími relevantními okolnostmi, jak bylo uvedeno výše. Tomu v případě stěžovatele nedostály.

42. Trestní soudy v posuzované věci rezignovaly na hodnocení mnohých relevantních tvrzení stěžovatele, kterými se snažil vyvracet obavu z opakování trestné činnosti. Městský soud se vůbec nezabýval aktuálním postojem stěžovatele, zejména jeho četnými tvrzeními, že se k trestné činnosti doznává, že hodlá spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, že označí svědky, a že již dokonce ve věci vypovídal. Městský soud rovněž nerefletoval, že stěžovatel prokázal své legální příjmy ve výši 45 000 Kč měsíčně, a současně tvrdil, že nad rámec toho má i další drobnější příjmy z individuální trenérské činnosti. Navzdory těmto tvrzením uvedl městský soud, že obava z opakování trestné činnosti je dána proto, že stěžovatel by se na svobodě uchýlil k páchaní trestné činnosti za účelem majetkového prospěchu. Stěžovatel přitom opakovaně tvrdil, že jeho legální doložené příjmy by mu k pokrytí životních potřeb zcela postačovaly, a proto není získáním majetkového prospěchu motivován k opakování trestné činnosti. Ani na tento argument však soudy nikterak nereagovaly.

43. Pokud měly trestní soudy za to, že obava z opakování trestné činnosti je v případě stěžovatele důvodná i navzdory těmto zásadním tvrzením, bylo jejich povinností to řádně odůvodnit. Trestní soudy se však nevěnovaly ani tomu, zda je obava z opakování trestné činnosti zesílena či naopak zeslabena s ohledem na to, o jakou trestnou činnost má jít, a zda je vzhledem k průběhu trestního stíhání opakování této trestné činnosti vůbec reálné. Státní zástupkyně krajského státního zastupitelství uvedla ve svém vyjádření k ústavní stížnosti, že v souběžně vedeném trestním řízení se jedná o trestnou činnost, kterou stěžovatel páchal do současnosti, přičemž figuroval jako společník ve 32 společnostech, v jejichž případech se převážně jedná o společnosti zapojené do podvodných řetězců. V případě této trestné činnosti není podle státní zástupkyně tak snadné přerušit páchaní

trestné činnosti, a proto je dána důvodná obava z jejího opakování. Ze strany státní zástupkyně se jedná se o poměrně zásadní tvrzení. Ústavní soud však nemůže akceptovat takové odůvodnění vazebního rozhodnutí, které je dodatečně poskytnuto státním zastupitelstvím v rámci vyjádření k ústavní stížnosti, a to navíc bez patřičného podkladu ve spisovém materiálu v posuzované vazební věci - jedná se o tvrzení, která se váží k jinému trestnímu řízení, než tomu, pro které je stěžovatel v posuzované věci vzat do vazby.

44. Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že v rámci zkoumání důvodů vazby předstižné nevzaly soudy v potaz (nijak nepromítly do odůvodnění napadených rozhodnutí) zásadní skutečnosti, kterými se stěžovatel snažil prokázat, že zde není dána důvodná obava z opakování trestné činnosti. Zejména nereflektovaly postoj obviněného, který opakovaně deklaroval ochotu spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Ústavní soud striktně vzato nepředjímá výsledek nového řízení před krajským soudem. Důvody vazby předstižné mohou být naplněny, budou-li v rámci tohoto řízení řádně odůvodněny a podloženy důvodné obavy, které vznáší státní zástupkyně. Zejména je však třeba se vypořádat s tím, zda je obava vzhledem ke konkrétním okolnostem natolik intenzivní, bezprostřední a důvodná, že převáží nad deklarovaným a faktickým postojem stěžovatele k průběhu trestního řízení (s čímž souvisí rovněž možnost nahrazení vazby jiným opatřením). Krajský soud se musí zabývat všemi relevantními okolnostmi věci, což doposud neučinil.

#### V.4 Nedostatečné odůvodnění nenahrazení vazby jiným opatřením

45. Je-li dán důvod vazby uvedený v § 67 písm. a) nebo c) trestního řádu, může orgán rozhodující o vazbě ponechat obviněného na svobodě nebo ho propustit na svobodu a nahradit vazbu zárukou, dohledem, předběžným opatřením nebo slibem (§ 73 odst. 1 trestního řádu).

46. Přestože nahrazení vazby je pouhou možností, nikoli povinností rozhodujícího orgánu (srov. formulaci "může" v § 73 odst. 1 trestního řádu), je třeba se alespoň stručně vypořádat s tím, z jakého důvodu nelze nahrazení vazby v konkrétní věci považovat za dostatečné. Tuto povinnost ostatně výslovně stanoví § 73c trestního řádu (srov. také nález sp. zn. III. ÚS 3356/24).

47. Trestní soudy v posuzované věci vůbec neodůvodnily, z jakých důvodů nelze podle nich účelu vazby dosáhnout jiným opatřením. Omezily se na obecná konstatování, kterými parafrázovaly znění zákona. Městský soud k možnosti nahrazení vazby podle § 73 odst. 1 trestního řádu pouze stručně shrnul: "V tomto směru je nicméně nutné konstatovat, že intenzita všech vazebních důvodů je natolik silná, že jednoznačně vylučuje použití jiného alternativního prostředku, včetně přijetí předloženého písemného slibu obviněného". Městský soud však neuvedl, co způsobuje jím tvrzenou intenzitu vazebních důvodů, ani to, proč "jednoznačně vylučuje" použití mírnějších prostředků. Ústavní soud posuzovanou věc v rozporu s městským soudem neshledává natolik jednoznačnou, aby bylo možné rezignovat na jakékoli odůvodnění, a to tím spíše za situace, kdy stěžovatel aktivně předložil slib ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu a současně tvrdil, jak bylo podrobně uvedeno výše, vícero skutečností, kterými zeslaboval intenzitu vazebních důvodů.

48. Ještě podstatnější vadou napadených rozhodnutí je pak skutečnost, že městský soud opřel nenahrazení vazby o neexistující právní důvod. Podle městského soudu nebylo možné vazbu v případě stěžovatele nahradit jinými opatřeními proto, že byly shledány důvody vazby koluzní podle § 67 písm. b) trestního řádu. Toto tvrzení je však nepravdivé, jde o zjevnou chybu. Stěžovatel byl vzat do vazby z důvodů podle § 67 písm. a) a c) trestního řádu; trestní soudy nikdy ani netvrdily naplnění důvodů vazby koluzní. Nahrazení vazby jiným mírnějším opatřením tedy nebylo v případě stěžovatele vyloučeno ze zákona, jak uvedl městský soud.

49. Přestože bylo odůvodnění městského soudu zcela obecné, ba dokonce se městský soud dopustil uvedené evidentní chyby v právním posouzení, a stěžovatel tyto námitky výslovně vznesl ve stížnosti

ke krajskému soudu, ten jeho argumentaci ignoroval (nutno říci, že nepochopitelně) a shrnul pouze: "Vazební důvody dle ustanovení § 67 písm. a), c) trestního řádu jsou u obviněného dány v takové intenzitě, že je nelze nahradit jiným institutem dle trestního řádu." Krajský soud tedy přešel relevantní námitky stěžovatele a omezil se opět pouze na parafrázování již řečeného, resp. zákona. Krajský soud se nijak nevyjádřil ani k natolik zjevné chybě, kterou bylo argumentování neexistujícím vazebním důvodem. Bylo však povinností krajského soudu - a v novém řízení rovněž bude jeho povinností - vypořádat se s tím, zda u stěžovatele nejsou dány vzhledem ke konkrétním okolnostem věci podmínky pro nahrazení vazby mírnějším opatřením.

## VI. Závěr

50. Ústavní soud dospěl k závěru, že důvody vazby útěkové v posuzované věci nebyly naplněny. V případě vazby předstížné jsou napadená rozhodnutí zatížena řadou vad odůvodnění; trestní soudy nedostatečně refletovaly či přímo ignorovaly některé zásadní námitky stěžovatele, jakož i objektivně dané okolnosti posuzované věci. Dále trestní soudy konkrétně neodůvodnily nenahrazení vazby mírnějším opatřením, ba dokonce jej opřely o vazební důvod, který v posuzované věci vůbec nebyl dán.

51. Právě s ohledem na množství vad odůvodnění a nevypořádaných námitek stěžovatele dospěl Ústavní soud k závěru o porušení základního práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud vychází z principu minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti obecných soudů. Je-li možné napravit pochybení soudů v řízení o stížnosti, je žádoucí otevřít prostor k novému a řádnému projednání námitek stěžovatele trestními soudy (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 2498/23 či I. ÚS 1887/25). Proto Ústavní soud přistoupil pouze ke kasaci rozhodnutí krajského soudu jako soudu stížnostního [§ 82 odst. 2 písm. a), § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. V rozsahu, ve kterém ústavní stížnost směřuje proti usnesení městského soudu, ji Ústavní soud odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný [§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

52. Krajský soud bude povinen zejména zvážit, zda je dána důvodná obava z opakování trestné činnosti ve světle všech argumentů, které doposud nebyly vzaty v potaz, a rovněž, zda v případě stěžovatele nepostačuje nahrazení vazby mírnějším opatřením.

## Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)